

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II • 2022-2023
ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Κείμενα

Δέσποινα Δούκα, Μαρία Παπαπαναγιώτου, Αγγελική Τσέλιου

Επιμέλεια

[Ομάδα επιστημονικής τεκμηρίωσης](#)

του προγράμματος «Πού κρύβεται η Υψιπύλη;»

ypsilyproject.gr

Περιεχόμενα

Μέρος Α: ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	3
Μέρος Β: ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ (σχολ. έτος 2022-23).....	5
Μέρος Γ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	6
i) Τοπόσημα.....	6
ii) Περιβαλλοντικό απόθεμα και πολιτιστική κληρονομιά	7
iii) Δημιουργικά μέσα: ψηφιακή φωτογραφία, ζωγραφική και χειροτεχνία.....	8
iv) Συμμετοχικές διαδικασίες.....	8
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.....	9
ΔΗΜΟΤΙΚΟ.....	9
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	9
ΛΥΚΕΙΟ	11
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ	15

Μέρος Α: ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα «Πού κρύβεται η Υψιπύλη;» σχεδιάστηκε με σκοπό να προσκαλέσει κατοίκους και επισκέπτες της Λήμνου σε ένα ταξίδι ανακάλυψης των πολλαπλών “ιστοριών” του νησιού.

Στη διαδρομή αυτή, έχουμε οδηγό την εκδιωγμένη από το νησί μυθική βασίλισσα Υψιπύλη, η οποία, στην προσπάθειά της να επιστρέψει στον τόπο και την εποχή της, διασχίζει εποχές και γεγονότα, συναντά ιστορικά και μυθικά πρόσωπα, και ανακαλύπτει το παλιό και το σύγχρονο πρόσωπο της Λήμνου.

Συνοδοιπόροι και βοηθοί της, μαθήτριες και μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, που, με αφορμή τη γνωριμία τους με εμβληματικά τοπόσημα, αναλαμβάνουν να συνεισφέρουν, με ποικίλα αφηγηματικά μέσα, στην ανάδειξη της σημερινής ταυτότητας του νησιού και των κατοίκων του.

Το πρόγραμμα αναπτύσσεται σε τρία Κεφάλαια:

Το Κεφάλαιο I εστίασε στους δύο Παγκόσμιους πολέμους και τα γεγονότα που σημάδεψαν τον 20ό αιώνα. Αποτέλεσε την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος και υλοποιήθηκε το σχολικό έτος 2021-22.

Το Κεφάλαιο II υλοποιείται το σχολ. έτος 2022-23. Εστιάζει στα βυζαντινά/μεταβυζαντινά και οθωμανικά χρόνια, και ορμητήριο των δράσεων θα είναι το Κάστρο της Μύρινας.

Το Κεφάλαιο III, προγραμματίζεται για το σχολ. έτος 2023-24. Θα εστιάζει στην αρχαιότητα και τους προϊστορικούς χρόνους, και οι μαθητές θα έχουν στη διάθεσή τους μέσα έκφρασης, όπως η δημιουργική γραφή, το θέατρο και ο χορός.

Μεθοδολογία

Υιοθετώντας διαθεματική προσέγγιση, και ενσωματώνοντας πρακτικές της βασισμένης στον τόπο μάθησης (place-based learning), το πρόγραμμα αναπτύσσεται σε δύο κύριους άξονες:

α) εκπαιδευτικές δράσεις: εκπαιδευτικοί περίπατοι στα τοπόσημα που συνδέονται τόσο με την ιστορική περίοδο αναφοράς κάθε Κεφαλαίου όσο και με τις επιμέρους ειδικές θεματικές του, εκπαιδευτικά εργαστήρια για την εξοικείωση των παιδιών με παραδοσιακά και σύγχρονα δημιουργικά εργαλεία και πρακτικές (hands-on) δραστηριότητες.

β) δράσεις διάχυσης και διάδρασης με την κοινότητα και τους επισκέπτες της Λήμνου (εκθέσεις, παρουσιάσεις, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις κ.λπ.), στις οποίες οι μαθήτριες και οι μαθητές αναλαμβάνουν πρωταγωνιστικό ρόλο προκειμένου να διαμεσολαβήσουν τις θεματικές κάθε Κεφαλαίου και την εμπειρία της συμμετοχής τους στις εκπαιδευτικές δράσεις.

Το πλαίσιο

Το πρόγραμμα «Πού κρύβεται η Υψιπύλη;» βασίζεται σε μια ιδέα της ΑΜΚΕ Places & Traces, η οποία και το διοργανώνει σε συνεργασία με το Λύκειο των Ελληνίδων-Παράρτημα Λήμνου.

Τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και του Δήμου Λήμνου.

Υποστηρίζεται από διεπιστημονική ομάδα ειδικών, και τον Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του ΕΚΠΑ.

Έχει λάβει έγκριση από τις Δ/νσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Λέσβου για την εφαρμογή του στα Δημοτικά, Γυμνάσια, ΓΕΛ, ΕΕΕΕΚ και ΕΠΑΛ της Λήμνου το διδακτικό έτος 2022-23.

Στο Κεφάλαιο II συμμετέχουν 8 σχολεία της Λήμνου: το 3ο Δημοτικό Μύρινας, το Δημοτικό Ν. Κούταλης, τα Γυμνάσια Μύρινας, Μούδρου και Λιβαδοχωρίου, τα ΓΕΛ Μύρινας και Μούδρου και το ΕΕΕΕΚ Ρεπανιδίου.

Συνεργάτες

ι) Ομάδα επιστημονικής τεκμηρίωσης (αλφαβητικά): Δρ Δέσποινα Δούκα, Θοδωρής Μπελίτσος, Νικόλας Μπλιάτκας, Μαρία Παπαπαναγιώτου, Καθ. Δημήτρης Πλάντζος.

ιι) Συμπράξεις (αλφαβητικά)

- Αποθήκη, Χώρος Τέχνης
- Καρπός, Κέντρο εκπαιδευτικών δράσεων και διαπολιτισμικής επικοινωνίας
- Κτήμα Όλον
- Lemnos Philema
- MedINA Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο
- «Όχρα Μπλε» Χώρος σύγχρονης τέχνης

Περισσότερα για το πρόγραμμα και τις δράσεις του:

web: ypsylyliproject.gr

f/b: YpsylyliProject

Επικοινωνία:

email: info@placesandtraces.eu | lykeion.ellinidon.limnou@gmail.com

τηλ.: 6972004986 | 6944220288

Μέρος Β: ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ (σχολ. έτος 2022-23)

Θεματικοί άξονες

- **Ιστορία:** Η Λήμνος στα βυζαντινά/μεταβυζαντινά και οθωμανικά χρόνια και η αποτύπωση της περιόδου αυτής στο σημερινό τοπίο του νησιού.
- **Φυσικό περιβάλλον:** Πρώτη γνωριμία με το τοπικό περιβαλλοντικό απόθεμα, με τα τοπικά προϊόντα και με πρωτοβουλίες που καταπιάνονται με την ανάδειξή τους.
- **Δημιουργική έκφραση:**
 - **Ψηφιακά εργαλεία:** Τα παιδιά του Γυμνασίου και του Λυκείου θα εξοικειωθούν με βασικές αρχές της (καλλιτεχνικής) ψηφιακής φωτογραφίας, προκειμένου να δημιουργήσουν εναλλακτικά «αφηγήματα» της εμπειρίας τους στο πρόγραμμα.
 - **Εικαστικά μέσα:** Τα παιδιά του Δημοτικού θα εκφραστούν μέσω του σχεδίου και της ζωγραφικής.

Τα μαθητικά έργα θα παρουσιαστούν σε ομαδική εικαστική και πολυμεσική έκθεση, ανοιχτή για τους κατοίκους και τους επισκέπτες του νησιού.

- **Ενεργός πολιτειότητα:** Μέσα από τη γνώση για τον τόπο τους, τα παιδιά αναπτύσσουν αίσθημα ευθύνης απέναντί του. Εξοικειώνονται με τις δημοκρατικές αξίες και τις συμμετοχικές διαδικασίες. Ο συγκεκριμένος θεματικός άξονας διατρέχει όλες τις δράσεις και κορυφώνεται με τη μαθητική διαβούλευση.
- **Διαθεματική προσέγγιση:** σύνδεση των θεματικών του Κεφαλαίου ΙΙ με τη διδακτέα ύλη βάσει βαθμίδας.

Στόχοι

- Η βιωματική ανακάλυψη όψεων της λημνιακής ιστορίας, όπως αυτές αποτυπώνονται στα βυζαντινά και οθωμανικά τοπία του νησιού
- Η επαφή των παιδιών με τη λημνιακή φύση και τα προϊόντα της, και η ευαισθητοποίηση ως προς την προστασία του τοπικού περιβαλλοντικού αποθέματος
- Η εξοικείωσή τους με ψηφιακά εργαλεία και με τις πολλαπλές δυνατότητες καλλιτεχνικής αξιοποίησής τους για την ανάδειξη της τοπικότητας
- Η απόκτηση πολύτιμων οριζόντιων δεξιοτήτων: ομαδικό πνεύμα, κριτική σκέψη, δημιουργική έκφραση και φαντασία, διάδραση με ομηλικούς, επιδίωξη κοινών στόχων κ.λπ.
- Η κατάκτηση βασικών εννοιών της πολιτισμικής συγκρότησης: πολιτισμική ταυτότητα και διαπολιτισμικότητα, δημοκρατικές αξίες, συμμετοχικότητα, ενεργός πολιτειότητα κ.ά.
- Η προώθηση της εκπαιδευτικής και πολιτιστικής καινοτομίας
- Η ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών εταίρων: σχολεία, πολιτιστικοί φορείς και καλλιτέχνες, τοπική αυτοδιοίκηση, Κοινωνία των Πολιτών
- Η ευαισθητοποίηση κατοίκων και επισκεπτών ως προς τις αξίες του προγράμματος.

Μέρος Γ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Στόχοι της ενότητας αυτής είναι α) να σχηματίσετε κατά το δυνατόν ολοκληρωμένη εικόνα για το περιεχόμενο που θα διακινηθεί στο πλαίσιο του Κεφαλαίου II του προγράμματος “Πού κρύβεται η Υψιπύλη;” β) να έχετε στη διάθεσή σας χρήσιμες αναφορές για την καλύτερη προετοιμασία και ανταπόκριση των παιδιών που θα συμμετέχουν στις δράσεις, και γ) κατά την προετοιμασία στην τάξη να ωφεληθούν όσο γίνεται περισσότερα παιδιά, πέρα από τα άμεσα εμπλεκόμενα.

Σας ευχόμαστε Καλή επιτυχία!

i) Τοπόσημα

Ακολουθούν τα τοπόσημα που θα επισκεφθούμε στους 2 πρώτους περιπάτους, καθώς και σχετικές πηγές για να αντλήσετε περιεχόμενο.

1ος περίπατος - Μύρινα

- Κάστρο, βλ. Ενδεικτικά:
 - α) <https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=myrina>
 - β) <https://www.efales.gr/sight/mesaioniko-kastro-myrimas-n-limnoy>
 - γ) <https://greece.terrabook.com/el/lemnos/page/kastro-murinas/>
 - δ) Περιήγηση με drone και λεζάντες: https://www.youtube.com/watch?v=2xG_0_YsvwQ
- Τζαμί του Λιμανιού & Κρήνη, βλ. ενδεικτικά:
 - α) Lowry, H.W. (2011). Historical Vestiges of Niyâzî Misrî's Presence on the Island of Limnos. Κωνσταντινούπολη: Bahçeşehir University Press
 - β) Matzari, O. (2014). «The türbe and tekke of Niyazi Misri in Lemnos», στο Festschrift in Honor of Ioannis P. Theoharides, επιμ. E. Balta, G. Salakidis, και Th. Stavrides, σελ. 333-362. Κωνσταντινούπολη: The Isis Press.
- Ντάπια, ενδεικτικά:
 - α) <http://oraialimnos.blogspot.com/2015/09/blog-post.html>
 - β) <https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=dapia>

2ος περίπατος - Κότσινας & Ρεπανίδι

- Μαρούλα, ενδεικτικά:
 - α) Δημήτρης Πλάντζος, *Το Χρονικό της Λήμνου*, Εκδόσεις Καπόν, 2022, σελ. 133-136.
 - β) Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου, *Η Μαρούλα της Λήμνου*, Εκδόσεις Κέδρος, 2010
- Κάστρο Κότσινα, ενδεικτικά: <https://greece.terrabook.com/el/lemnos/page/kastro-kotsina/>
- Λημνία γη (εκκλησιάκι Σωτήρος), ενδεικτικά:
 - α) Δημήτρης Πλάντζος, *Το Χρονικό της Λήμνου*, Εκδόσεις Καπόν 2022, σελ. 171-180.
 - β) Σπ. Παξιμαδά, *Λημνία γη*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2002
- Βυζαντινός ναός Αγ. Γεωργίου Ρεπανιδίου, ενδεικτικά:
 - α) http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1670
 - β) <https://www.pemptousia.gr/2015/04/o-istorikos-naos-agiou-georgiou-repanidiou-limnou/>

Άλλα βυζαντινά & οθωμανικά τοπόσημα της Λήμνου

Ακολουθούν τοπόσημα της Λήμνου που συνδέονται με την περίοδο αναφοράς του Κεφαλαίου II και που μπορείτε, αν θέλετε, να μελετήσετε στην τάξη, συνοδευόμενα από ενδεικτικές πηγές:

- Παναγιά η Κακαβιώτισσα, ενδεικτικά:

<https://www.mixanitouxronou.gr/i-monadiki-ekklisia-ston-kosmo-choris-skepi-vriskete-fisika-se-ena-panemorfo-nisi-tou-egeou-tin-echtisan-monachi-gia-na-prosefchonte-stin-panagia/>

- Παλλημνιακό Σχολικό Ταμείο (ενδεικτικά:

<http://belitsos-mybooks.blogspot.com/2019/06/blog-post.html>)

- Η Αγία Μελιτινή στην Καλλιθέα
- Το Κτήμα της Μητρόπολης
- Η Αγία Αικατερίνη στον Μούδρο

Επιπλέον πηγές σχετικά με την περίοδο αναφοράς

- Αρχαιολογία τ. 50 (Μάρτιος 1994), τα κεφάλαια για: Κότζινο, Μάντρες, Κρήνες, Λαϊκό πολιτισμό (το περιοδικό υπάρχει ψηφιοποιημένο)
- Κωνσταντίνος Κοντέλλης, *Τα κάστρα της Λήμνου*, 2004
- Βίντεο: *Λήμνος η στενάζουσα* (<https://www.youtube.com/watch?v=lZxpApZqPS0>)
- Βίντεο: *Η Μαρούλα της Λήμνου* (<https://www.youtube.com/watch?v=hRqesmNh65U>)
- Κωστής Παλαμάς "Η Κόρη της Λήμνου" (ποίημα για τη Μαρούλα)
- Λημνιακή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική (ενδεικτικά:
<https://www.pemptousia.gr/2016/01/limniaki-ekklisiastiki-architektoniki-ieros-naos-ag-georgiou-repanidiou/>)
- Σηφουνάκης-Μπελίτσος-Αρώνη/Κότσαλη-Θεοχαρίδου-Χρυσάφη, *Ναοί και ξωκκλήσια της Λήμνου*, Αθήνα 1999
- Τα αγιορείτικα μετόχια, ενδεικτικά:
α) Φ. Π. Κοτζαγεώργης, «Τα Αγιορείτικα Μετόχια στη Λήμνο», στο *Λήμνος, Εκκλησιαστική Κληρονομιά*, επιμ. Γ. Κωνσταντέλλης, τόμ. Α', Αθήνα 2010, σελ. 108-129
β) <https://www.vimaorthodoxias.gr/agioreitiki-zoi/%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%81%CE%B5%CE%AF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%BC%CE%B5%CF%84%CF%8C%CF%87%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%BB%CE%AE%CE%BC%CE%BD%CE%BF-1%CE%BF-%CE%BC%CE%AD%CF%81/?print=print>.
- Η Λήμνος στα Ορλωφικά, ενδεικτικά:
α) <https://www.limnosreport.gr/eidiseis/50903/rosia-limnos-mythos-kai-istoria/>
β) <https://limnosnea.gr/enas-polemikos-chartis-tis-myrrinas-tou-1770-orlofika/>

ii) Περιβαλλοντικό απόθεμα και πολιτιστική κληρονομιά

Στη διάρκεια του 3ου περιπάτου, τόσο η ομάδα της Δευτεροβάθμιας όσο και αυτή της Πρωτοβάθμιας θα επισκεφθούν και θα ξεναγηθούν στο "Κτήμα Όλον" στο Διαπόρι. Επιπλέον, τα παιδιά Γυμνασίου και Λυκείου θα έχουν τη δυνατότητα να ανακαλύψουν το τοπικό περιβαλλοντικό απόθεμα μέσα από μια γνωριμία και συζήτηση με τους συνεργάτες του MedINA· τα μικρότερα παιδιά θα μάθουν για τα τοπικά

προϊόντα και την παραγωγή τους μέσα από μια δημιουργική δραστηριότητα με την καθοδήγηση του Lemnos Philema.

Ενδεικτικές πηγές:

α) Μπεμπέλη, Π., Θανόπουλος, Ρ. (επιμ.) (2021), *Ο φυτικός πλούτος της Λήμνου – Πηγή ευημερίας για την τοπική κοινωνία*, MedINA, Αθήνα

β) Λυρατζάκη Ε., Δόδουρας Σ., Δημητρόπουλος Γ., Γιαννέλης Γ.-Ρ., Μορδεχάι, Λ. (2022), *Το σύστημα της μάντρας της Λήμνου, Μια πολιτισμική αφήγηση*, MedINA, Αθήνα

iii) Δημιουργικά μέσα: ψηφιακή φωτογραφία, ζωγραφική και χειροτεχνία

Τα παιδιά αντλούν έμπνευση και υλικό από τον πρώτο περίπατο στα τοπόσημα της Μύρινας και ιδιαίτερα το Κάστρο, με σκοπό τη δημιουργία μιας σύνθετης “αφήγησης”, υπό μορφή ομαδικής έκθεσης με βάση την εικόνα. Στην έκθεση θα ενσωματωθούν τόσο οι ψηφιακές δημιουργίες των μεγαλύτερων παιδιών όσο και τα ζωγραφικά έργα και οι χειροτεχνίες των μικρότερων.

Συγκεκριμένα: Στη διάρκεια ενός διήμερου εργαστηρίου, οι ομάδες Γυμνασίου και Λυκείου, με την καθοδήγηση της καλλιτεχνικής συνεργάτιδας του Καρπού, γνωρίζουν καλύτερα τα καθημερινά ψηφιακά εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους (κινητά τηλέφωνα, τάμπλετ, υπολογιστές), βλέπουν παραδείγματα και δοκιμάζουν πιθανές λύσεις. Στα δύο επόμενα εργαστήρια θα γίνει περαιτέρω επεξεργασία του υλικού καταγραφής και θα προετοιμαστεί η μαθητική έκθεση.

Παράλληλα, τα παιδιά του Δημοτικού θα παρακολουθήσουν 2 εικαστικά εργαστήρια ζωγραφικής και χειροτεχνίας με την καθοδήγηση των συνεργατών του Λυκείου των Ελληνίδων.

Προτάσεις για τη σύνδεση όλων των παραπάνω εργαστηρίων με τη διδακτέα ύλη δείτε στο Παράρτημα Ι.

iv) Συμμετοχικές διαδικασίες

Στο πλαίσιο των δράσεων που θα συνοδεύουν την ολοκλήρωση του Κεφαλαίου ΙΙ, τα παιδιά Γυμνασίου και Λυκείου θα συμμετέχουν σε **μαθητική διαβούλευση**. Για την κατάλληλη προετοιμασία τους θα σας σταλούν νωρίτερα αναλυτικές οδηγίες. Ακολουθούν γενικές πληροφορίες:

Σκοπός της δράσης είναι τα παιδιά να αναπτύξουν ενδιαφέρον για τις συμμετοχικές διαδικασίες, να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της λήψης αποφάσεων με συναίνεση (χωρίς ψηφοφορία) και να προβληματιστούν σχετικά με θέματα που τα αφορούν ως ενεργούς πολίτες.

Κατά την προετοιμασία στην τάξη, ο/η υπεύθυνος/η εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά τον σκοπό και τα στάδια της διαβούλευσης, και προτείνει υλικό για μελέτη (έντυπο ή διαδικτυακό) ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένα για τα θέματα που θα κληθούν να επεξεργαστούν. Τα θέματα αυτά θα έχουν σχέση με τις θεματικές ενότητες του Κεφαλαίου ΙΙ και θα συνδιαμορφωθούν από την Ομάδα Τεκμηρίωσης και τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Το πρόγραμμα προσφέρεται για αξιοποίηση στο πλαίσιο διδακτικών αντικειμένων και των 2 βαθμίδων, διευκολύνοντας και ενισχύοντας, μέσω της βιωματικότητας, τη διαδικασία της πρόσληψης.

Ενδεικτικά, οι δράσεις του μπορούν να συνδεθούν με τα μαθήματα της Ιστορίας, της Γλώσσας/Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, των Θρησκευτικών, της Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης/Φυσικών/Φυσικών επιστημών, των Καλλιτεχνικών, της ΤΠΕ/Πληροφορικής, της Κοινωνικής και Πολιτικής αγωγής/Πολιτικής παιδείας κ.ά.

Ακολουθούν σχετικά παραδείγματα:

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

Σύνδεση με τη μελέτη λογοτεχνικών κειμένων (Ανθολόγιο Γ & Δ τάξης)

α) Ενότητα Κείμενα από την Ιστορία:

Ρήγας Βελεστινλής, *Θούριος*

Διονύσιος Σολωμός, *Ελεύθεροι πολιορκημένοι*

β) Ενότητα: Κείμενα για την Κοινωνία (όλη, στο πλαίσιο της θεματικής της ενεργού πολιτειότητας)

Σύνδεση με το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος:

Γ' τάξη

α) Ενότητα 1: Ζούμε μαζί (Ομάδα και Κοινωνία - Σχέσεις)

β) Ενότητα 2: Ο τόπος μας (Τόπος και χώρος - Σχέσεις)

γ) Ενότητα 4: Φυτά και ζώα του τόπου μας (Φυσικό περιβάλλον και Άνθρωπος-Σχέσεις)

Δ' τάξη

α) Ενότητα 1 | Ελλάδα η χώρα μας (Τόπος)

Κεφάλαιο 3. Το γεωγραφικό διαμέρισμα όπου ζούμε

Κεφάλαιο 5. Ο τόπος μας: Τα φυσικά χαρακτηριστικά του

Κεφάλαιο 6. Ο τόπος μας: Ο τρόπος ζωής άλλοτε και τώρα

Κεφάλαιο 7. Ο τόπος μας: Μέρη με ιστορία. Καταγράφουμε τις πηγές μας

β) Ενότητα 2 | Ο πολιτισμός των Ελλήνων και των άλλων λαών (Πολιτισμός)

Κεφάλαιο 2. Η παράδοσή μας: Όσα «έφτασαν» σε μας από παλιά

Κεφάλαιο 3. Ένας διάλογος με τον πολιτισμό

Κεφάλαιο 4. Θρησκευτικά μνημεία στον τόπο μας

γ) Ενότητα 3 | Η φύση είναι το σπίτι μας (Περιβάλλον και Προστασία)

δ) Ενότητα 7 | Οι άνθρωποι επικοινωνούμε και ενημερωνόμαστε (Επικοινωνία και Ενημέρωση)

Σύνδεση με το μάθημα των Θρησκευτικών (Δ' τάξη):

Ενότητα 5 | Ιεροί τόποι και ιερές πορείες

Σύνδεση με το μάθημα των Εικαστικών (Γ' και Δ' τάξη)

Το Κάστρο ως πηγή έμπνευσης για την τοπιογραφία

Εισαγωγή στην τέχνη του ψηφιδωτού, ιδιαίτερα ανπετυγμένα στα βυζαντινά χρόνια.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας

α) Ιστορία Β' Γυμνασίου (Κεφάλαιο 5ο-Ο πολιτισμός του Βυζαντίου, Κεφάλαιο 7ο-II. Ο Ελληνισμός υπό Βενετική και Οθωμανική κυριαρχία)

β) Ιατορία Γ΄ Γυμνασίου (6. Τα επαναστατικά κινήματα των ετών 1820-1821 στην Ευρώπη)

Σύνδεση με το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Γυμνασίου

Το πιο γλυκό ψωμί (σύνδεση με τον άρτο της Λήμνου)

Β΄ Γυμνασίου

Κ.Π.Καβάφης, Στην εκκλησιά

Γ.Ρίτσος, Τ΄ άσπρο ξωκλήσι

Γ΄ Γυμνασίου

Ρ. Βελεστινλής, Θούριος

Αδαμάντιος Κοραής, Ο Παπατρέχας

Παναγιώτης Σκουζές, Ο βίος μου

Κ. Θεοτόκης, Η τέχνη του Αγιογράφου

Επίσης, μπορούν να δοθούν αποσπάσματα από βιβλία της Μαρίας-Λαμπαδαρίδου Πόθου (*Η Μαρούλα της Λήμνου, Η Δοξανιώ, Η πόλις εάλω*) και να ενισχυθεί η δημιουργική γραφή

Σύνδεση με το μάθημα των Αρχαίων ελληνικών

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

α) Ενότητα 3η: Επαγγέλματα των Αρχαίων Αθηναίων (σύνδεση με τα επαγγέλματα της Λήμνου-Λημνία γη-πηλός)

β) Ενότητα 5η: Ο πλούτος της Αττικής γης (σύνδεση με τον πλούτο της γης της Λήμνου)

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

α) Ενότητα 11η: Ο σεβασμός προς τους γονείς μέλημα του νόμου (σύνδεση με τη Μαρούλα της Λήμνου)

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

α) Ενότητα 2η: Θυσία για την πατρίδα (σύνδεση με τη Μαρούλα της Λήμνου)

β) Ενότητα 8η: Ένα παράδειγμα σεβασμού προς τους γονείς (σύνδεση με τη Μαρούλα της Λήμνου)

Σύνδεση με το Μάθημα των Θρησκευτικών

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

α) ΣΤ΄ Θεματική Ενότητα: Η διδασκαλία της Ορθόδοξης πίστης γίνεται έργο τέχνης

β) Ζ΄ Θεματική Ενότητα: Ορθοδοξία και Νέος Ελληνισμός

Σύνδεση με τις Φυσικές επιστήμες

α) Αειφορία και Βιώσιμη ανάπτυξη

β) Η ανάδειξη του τόπου μου και η βιωσιμότητά του

Σύνδεση με την Κοινωνική και πολιτική αγωγή

α) Τοπική αυτοδιοίκηση

β) Ευρωπαϊκά προγράμματα στήριξης

γ) Ενεργός πολιτειότητα

Σύνδεση με το μάθημα των Εικαστικών

α) Αποτύπωση μνημείων/τοπίων/τοποσήμων (σε ζωγραφική, σε πηλό)

Σύνδεση με το μάθημα της Πληροφορικής

α) Ψηφιακή επεξεργασία υλικού και ψηφ. Φωτογραφιών - μια πρώτη επαφή με τα λογισμικά [PicCollage](#) και [Speaking Photo](#). Επίσης, [λίγα λόγια για τη φωτογράφιση και τα κάδρα](#).

β) Δημιουργία παρουσιάσεων

γ) Μικρά βίντεο

Σύνδεση με τα εργαστήρια δεξιοτήτων

α) Φροντίζω το περιβάλλον

- Οικολογία, παγκόσμια και φυσική τοπική κληρονομιά (Α΄ Γυμνασίου)

- Τοπική και Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά (Γ΄ Γυμνασίου)

β) Δημιουργώ και καινοτομώ

-Επιχειρηματικότητα-Αγωγή Σταδιοδρομίας-Γνωριμία με τα επαγγέλματα (Γ΄ Γυμνασίου)

ΛΥΚΕΙΟ

Σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας

I. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (565-1815) της Β΄ Λυκείου

α) Εν αναμονή της εφαρμογής των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών (και, συνακόλουθα, των νέων βιβλίων και του πολλαπλού βιβλίου), το 2^ο κεφάλαιο του Προγράμματός μας μπορεί να συνδεθεί με τις ακόλουθες ενότητες και τα επιλεγμένα κεφάλαια του νυν χρησιμοποιούμενου βιβλίου Ιστορίας (χωρίς να αποκλείεται η αξιοποίησή του σε άλλες ενότητες της διδακτέας ύλης), λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ιστορική σημειολογία των τοποσήμων (Κάστρου Μύρινας, Ντάπιας, Αγίας Τριάδας, τουρκικών μνημείων κ.λπ.) όσο και των προσώπων και εποχών των μυθιστορημάτων της Μαρίας Λαμπαδαρίδου-Πόθου (Νικηφόρος Φωκάς και Δοξανάω/περίοδος βυζαντινής ακμής, Μαρούλα Κομνηνή/Σταυροφορίες-Λατινοκρατία-Οθωμανική απειλή, *Πήραν την Πόλην, πήραν την...*/Προέλαση Οθωμανών και Οθωμανική κυριαρχία).

β) Σημαντικά κεφάλαια που έχουμε επιλέξει και δεν συμπεριλαμβάνονται στη Διδακτέα-Εξεταστέα Ύλη Ιστορίας Β΄ Λυκείου 2022-23 βάσει της Υ.Α. υπ' αρ. 101173/Δ2/ΦΕΚ 4450/22-8-2022 (λ.χ. η ενότητα 5: Ο Μεσαιωνικός Πολιτισμός), μπορούν να αξιοποιηθούν ως «σχόλια – υπομνήματα» στη διδασκαλία των ιστορικών γεγονότων με έμφαση στο σχετικό υλικό από το Πρόγραμμά μας: Λ.χ. η αποτύπωση του βυζαντινού πολιτισμού σε κείμενα και μνημεία της Λήμνου καθώς και των αραβικών επιρροών, σε συνδυασμό με υλικό από την ενότητα 5 του βιβλίου, μπορεί να «υπομνηματίσει» τη διδασκαλία των γεγονότων της Λατινοκρατίας και της Οθωμανικής προέλασης και κυριαρχίας:

Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΩΣ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ (843-1054)

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

4. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.

5. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΩΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΥΣ (1054-1204)

7. ΟΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΕΣ.

Η ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑ ΕΠΟΧΗ (1204-1453). Ο ΥΣΤΕΡΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ

1. ΤΑ ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

4. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΟΡΘΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.

6. ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΟΙ ΚΑΙ Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΠΡΟΕΛΑΣΗ ΤΟΥΣ.

7. Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ.

Ο ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΤΕΧΝΗ.

1. Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

2. Ο ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΔΥΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

3. Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΟΥΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗ ΡΩΣΙΑ.

4. Ο ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΩΣ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ (1453-1648)

5. Η ΑΝΑΤΟΛΗ ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ (1648) ΕΩΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ (1815)

6. Η ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

7. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 17ο ΚΑΙ 18ο ΑΙΩΝΑ

8. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ.

II. ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ του Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών Γ' Λυκείου

Επισήμανση:

Παρά τη δυσχέρεια αξιοποίησης πρόσθετου υλικού κατά τη διδασκαλία των Πανελλαδικά Εξεταζόμενων μαθημάτων της Γ' Λυκείου, το πρόγραμμά μας θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στη διδασκαλία των ακόλουθων ενοτήτων (ως προσφορά «πηγών»/κειμένων σχολιασμού όπως αποσπασμάτων ιστορικού υλικού από τα κείμενα της Λαμπαδαρίδου, τραγουδιών των προσφύγων του Ρεις-Ντερέ από το CD των Μαυράκηδων για μια πολυμεσική προσέγγιση στο θέμα του ελληνισμού των αλύτρωτων πατρίδων και των προσφύγων κ.λπ.), στις ενότητες κεφαλαίων:

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

A. Η Ελληνική οικονομία μετά την Επανάσταση

B. Η Ελληνική οικονομία κατά το 19ο αιώνα

Γ. Οι οικονομικές εξελίξεις κατά τον 20ο αιώνα

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1930)

Πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά το 19ο αιώνα (Εισαγωγή)

A. Το προσφυγικό ζήτημα κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821-1827)

Γ. Η αποκατάσταση των προσφύγων κατά την περίοδο της μοναρχίας του Όθωνα (1833- 1862)

Δ. Πρόσφυγες και αλυτρωτικά κινήματα κατά το 19ο αιώνα

Πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά τον 20ο αιώνα (Εισαγωγή)

B. Μικρασιατική καταστροφή

Γ. Η αποκατάσταση των προσφύγων

Δ. Η αποζημίωση των ανταλλαξιμών και η ελληνοτουρκική προσέγγιση

Ε. Η ένταξη των προσφύγων στην Ελλάδα

Σύνδεση με το μάθημα της Νεοελληνικής γλώσσα και Λογοτεχνίας

Επισήμανση:

Με δεδομένη την ποικιλία των θεμάτων που καλύπτουν τα λογοτεχνικά κείμενα/κειμενικά αποσπάσματα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας καθώς και την ύλη-οδηγίες διδασκαλίας του ενιαίου μαθήματος (Υ.Α. υπ' αρ. 101173/Δ2/ΦΕΚ 4450/22-8-2022 και 113332/Δ2/19-9-2022), κείμενα ιστορικών για την Λήμνο της Βυζαντικής-Οθωμανικής περιόδου (λ.χ. του *Χρονικού* του Δημήτρη Πλάντζου) μπορούν να αξιοποιηθούν συνδυαστικά με αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων για την Λήμνο του ίδιου διαστήματος (λ.χ. της Λαμπαδαρίδου, του ποιήματος του Παλαμά για την Μαρούλα κ.ά.), των εφήβων ηρώων (Μαρούλας, Δοξανιώς κ.λπ.), αλλά και φωτογραφιών-εικόνων-γκραβούρας της ζωής στην Λήμνο εκείνης της εποχής, των επαγγελμάτων, της κοινωνικής διαστρωμάτωσης, της διάκρισης των φύλων κ.λπ. συνθέτοντας κριτήρια διδασκαλίας και αξιολόγησης στο μοντέλο των Οδηγιών διδασκαλίας-εξέτασης του ενιαίου μαθήματος Νεοελληνικής Γλώσσας-Λογοτεχνίας στους ακόλουθους θεματικούς άξονες που καθορίζονται από το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών:

Α' Λυκείου

• Διάλογος • Εφηβεία • Αγάπη και έρωτας • Ενδυμασία και μόδα

Β' Λυκείου

• Εργασία • Επιλογή επαγγέλματος • Στερεοτυπικές αντιλήψεις • Φυλετικός και κοινωνικός ρατσισμός

Γ' Λυκείου

• Άμεσο κοινωνικό περιβάλλον (οικογένεια, σχολείο, παρέες –κοινωνικές ομάδες) • Ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο (κοινωνικοί θεσμοί, αγορά εργασίας, θεσμοί εξουσίας, αξίες) • Φυσικό περιβάλλον • Ταυτότητες (κοινωνικές, εθνικές, πολιτισμικές)

Επισήμανση:

Χρήσιμο για την παρουσία της Λήμνου (και των ηρώων της) στα ιστορικά μυθιστορήματα της Λαμπαδαρίδου, είναι το μελέτημά μου:

Δέσποινα Ι. Δούκα, «'Θυμάρι και ακόνιζα': Η Λήμνος στα ιστορικά πεζογραφήματα της Μαρίας Λαμπαδαρίδου-Πόθου», περ. *Θέματα Λογοτεχνίας*, Αφιέρωμα: Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου. 50 χρόνια Πνευματικής Δημιουργίας, τεύχ. 39, Σεπτ.-Δεκ.2008 (δ/ντής Χρ.Αλεξίου, επιμέλεια αφιερώματος: Ζωή Σαμαρά), σελ. 128-139.

Σύνδεση με το μάθημα των Αρχαίων ελληνικών

Β' Λυκείου – Γενικής Παιδείας

Στη διδασκαλία της Τραγωδίας (Σοφοκλέους *Αντιγόνη*), πλοκή και πρόσωπα των έργων της Λαμπαδαρίδου (Μαρούλα, Δοξανιώ, ήρωες του *Πήραν την Πόλην...*) που προσιδιάζουν στη θεματική και εξέλιξη της τραγωδίας εν γένει, μπορούν να αξιοποιηθούν ως παράλληλα (λ.χ. *Αντιγόνη* και *Μαρούλα*), ενώ, κατά τη διδασκαλία του *Περικλέους Επιταφίου* του Θουκυδίδη, μπορούν να αξιοποιηθούν-συμμελετηθούν ως δείκτες ενεργού πολιτειότητας, πολιτειακού ήθους, φιλοπατρίας και αυτοθυσίας στο βωμό του κοινού καλού.

Σύνδεση με το μάθημα των Θρησκευτικών

Το Κεφάλαιο II του Προγράμματός μας μπορεί να συνδεθεί με τις ακόλουθες ενότητες (και υποενότητες τους), του μαθήματος των Θρησκευτικών (Υ.Α. Αριθμ. 31603/Δ2/ΦΕΚ 699/4-3-2020), χωρίς να αποκλείεται η σύνδεση και με άλλες:

Α΄ Λυκείου:

ΘΕ.4. Διαστάσεις της Χριστιανικής Διδασκαλίας

Β΄ Λυκείου:

ΘΕ.2. Η προσφορά του Χριστιανισμού

ΘΕ. 3. Η Χριστιανική Κοινότητα σε ένα πλουραστικό κόσμο

ΘΕ. 4: Τα κυριότερα Θρησκείματα: Το Ισλάμ.

Σύνδεση με το μάθημα της Φιλοσοφίας

Το Κεφάλαιο II του Προγράμματός μας μπορεί να συνδεθεί με τις ακόλουθες ενότητες (και υποενότητες τους), του μαθήματος της Φιλοσοφίας Β΄ Λυκείου (Οδηγίες Διδασκαλίας του μαθήματος εντός της εγκυκλίου του ΥΠΑΙΘ υπ' αρ. 113471/Δ2/19-9-2022), χωρίς να αποκλείεται η σύνδεση και με άλλες:

α) **Τέταρτη θεματική ενότητα:** Ηθική Φιλοσοφία: πώς πρέπει να ζούμε; Αξίζει να είναι ηθικός κανείς σήμερα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Αξιολογώντας την πράξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Μιλώντας για τον πολιτισμό Ενότητα τέταρτη: Άνθρωπος και φυσικό περιβάλλον 2. Ανθρώπινες αξίες και περιβάλλον (περιβαλλοντική ηθική).

β) **Έκτη θεματική ενότητα:** Αισθητική: Τι είναι ωραίο; Τι είναι τέχνη;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Θαυμάζοντας το ωραίο

Σύνδεση με το μάθημα της Πολιτικής παιδείας

Το Κεφάλαιο II του Προγράμματός μας μπορεί να συνδεθεί με όλες τις ενότητες του μαθήματος της Πολιτικής Παιδείας Α΄ Λυκείου (Οδηγίες Διδασκαλίας του μαθήματος, έγγραφο του ΥΠΑΙΘ υπ' αρ. 113474/Δ2/19-09-2022) και δη με τις ενότητες:

Κεφ. 1: Η κοινωνία, η πολιτεία και η οικονομία

Κεφ. 2: Η κοινωνία

Κεφ. 4: Η οικονομία

Κεφ. 6: Κοινωνικοποίηση και πολιτικοποίηση

Κεφ. 7: Ο ελεύθερος, υπεύθυνος και ενεργός πολίτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ

Το πρόγραμμα δράσεων που ακολουθεί είναι ενδεικτικό και ενδέχεται να τροποποιηθεί βάσει των πολιτικών και υγειονομικών εξελίξεων σε τοπικό ή/και εθνικό επίπεδο.

ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
		MΑΡΤΙΟΣ 1	2	3	4	5
				1ος περίπατος (τοπόσημα) Μύρινα		
				1 ^ο ψηφιακό εργαστηρι Γυμνάσια-ΓΕΛ	2 ^ο ψηφιακό εργαστηρι Γυμνάσια-ΓΕΛ	
6	7	8	9	10	11	12
		1ο εικαστικό 3ο Δημοτικό Μύρινας	1ο εικαστικό Δημοτικό Ν. Κούταλης		3 ^ο εργαστήρι (επεξεργασίας) Γυμνάσια - ΓΕΛ	
13	14	15	16	17	18	19
		2 ^{ος} περίπατος (τοπόσημα) Κότσινας Γυμνάσια-ΓΕΛ			4 ^ο εργαστήρι (επεξεργασίας) Γυμνάσια-ΓΕΛ	
20		21	23	24	25	26
					ΑΡΓΙΑ	
27	28	29	30	31	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1	2
	3 ^{ος} περίπατος (περιβαλλοντικός) Γυμνάσια-ΓΕΛ	2ο εικαστικό 3ο Δημοτικό Μύρινας	2ο εικαστικό Δημοτικό Ν. Κούταλης			
3	4	5	6	7	8	9
	3ος περίπατος (περιβαλλοντικός) Δημοτικά					
10	11	12	13	14	15	16
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΑΣΧΑ						
17	18	19	20	21	22	23
ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΑΣΧΑ						
24	25	26	27	28	29	30
					Μαθητική έκθεση & Γιορτή λήξης	

Όλα τα σχολεία

Δημοτικά

Γυμνάσια & ΓΕΛ